

ÇEVRE EĞİTİMİNDE GAZETELERDEN YARARLANMA

USING NEWSPAPERS IN ENVIRONMENTAL EDUCATION

Yrd. Doç. Dr. Nazlı GÖKÇE*

Özet

Çevre sorunlarının hızla arttığı günümüzde çevre eğitimi giderek daha önemli duruma gelmektedir. Çevre eğitimi ile çevre sorunlarının farkında, sorunların çözümü için çaba gösteren, sorumluluk sahibi, duyarlı ve bilinçli bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Çevre eğitiminin bu amaçlarına ulaşmada gazetelerden yararlanılabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada öğretmen adaylarıyla yürütülen çevre eğitimi çalışmalarında sınıf içinde gazetelerden nasıl yararlandığı açıklanmakta ve öğretmen adaylarının çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Araştırmaya Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinden 88 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada açık uçlu anket kullanılmıştır. Veriler, tümevarım analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrenme-öğretme ortamında gazetelerden yararlanılmasının çevre eğitimine ve öğrencilerin kişisel gelişimine çeşitli katkıları bulunmaktadır. Yaşanabilecek sorunların önlenmesinde öğretmenin iyi bir danışman olması büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gazete, Çevre eğitimi, Öğretmen Adayları.

Abstract

Due to rapidly increasing environmental problems, environmental education is becoming more important than ever. With environmental education, it is aimed at training individuals, who are aware of the environmental problems, trying to find solutions for these problems, responsible, sensitive, and conscious. It is thought that newspapers can be used as teaching aids in order to achieve these goals of environmental education. In this study, how newspapers were used in the classroom regarding environmental education studies conducted with teacher candidates is explained and the views of teacher candidates concerning using newspapers in environmental education. 88 teacher candidates studying at Anadolu University, Faculty of Education, Departments of Primary School Teaching and Social Studies participated in the study. An open-ended survey was employed in the study. The data were analyzed through induction analysis. The results of the study suggest that there are various contributions of using newspapers in environmental education in learning-teaching setting to the environmental education and personal development of students. In prevention of possible problems, it is of great importance that the teacher should be a good advisor.

Key Words: Newspaper, Environmental Education, Teacher Candidates.

GİRİŞ

Hızlı nüfus artışı, plansız kentleşme ve yanlış ekonomik uygulamalar gibi çok sayıda neden doğal kaynakların hızla yok olmasına neden olmakta ve içinde yaşadığımız ortamın giderek bozulmasına yol açmaktadır. Küresel ısınma ile bugün tüm dünya tehdit altındadır. Bugün, yaşayabileceğimiz başka

---

* Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, nazliu@anadolu.edu.tr

bir gezegen bulunmamaktadır. Bu nedenle, içinde bulunduğumuz gezegeni korumak, tüm insanlığın temel görevi olmalıdır. Çevre sorunlarının arttığı günümüzde sorunlarla başa çıkabilmede eğitime olan gereksinim büyüktür. Yaşanabilir ve sağlıklı bir çevre oluşturulabilmesi için okul öncesi dönemden yüksek öğretime kadar ve tüm derslerde çevre eğitime yer verilmesi gerekmektedir.

Çevre eğitiminde öğretmenin rolü önemlidir. Öğretmenlerden öğrencilerine iyi model olmaları ve onları çevre sorunlarının farkında, sorunların çözümü için çaba gösteren, sorumluluk sahibi, duyarlı ve bilinçli bireyler olarak yetiştirmeleri beklenmektedir. Bunun için öğretmenlerin gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi dönemde çevre eğitimi konusunda iyi yetiştirilmesi gerekmektedir.

Çevre eğitimi dersi, eğitim fakültelerinde özellikle Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programlarında yer almaktadır. Ancak 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya giren yeni öğretmen yetiştirme programlarında bu konuda bazı değişiklikler yapılmıştır. Sınıf Öğretmenliği programında yer alan Çevre Eğitimi dersinin fakülte yönetimi tarafından istenirse farklı bir zorunlu dersle değiştirilmesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programından tamamen kaldırılması gündeme gelmiştir. Öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesinin nedenlerinden biri 2003 yılından beri Türkiye'nin Avrupa Yükseköğretim Alanı (European Higher Education Area) içinde yer alması ve bu sürece uyum sağlama gerekliliği olarak gösterilmektedir (YÖK, 2008). Avrupa Birliği önümüzdeki günlerde de taviz vermeyeceği konular içinde çevre konusunu göstermektedir. Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarında bu konuya verilen önemin artması, hatta farklı programlarda da çevre dersinin önerilmesi beklenirken programlardan kaldırılması olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Çevre eğitiminde uygulamalara, görsel öğelere ve farklı etkinliklere yer vermek büyük önem taşımaktadır. Gazetelerden eğitimde yararlanma giderek yaygınlaşmaktadır. Çevre eğitiminde de gazetelerden yararlanmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Gazeteler öğrencilerin okuma, problem çözüme ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkı sağlamakta, öğrencilerin motivasyonunu ve derse katılımını arttırmakta, yaşadıkları toplumu ve gezegeni daha iyi anlamlarına yardımcı olmaktadır (Street, 2002; Wolk, 2003; Kabapınar ve Baysal, 2004).

Gazetelerin Dil, Coğrafya, Tarih, Sosyal Bilgiler, Fen derslerinde kullanımına yönelik çeşitli bilimsel çalışmalar bulunmaktadır (Cohen, 1991; Deveci, 2005; Munck, 2006; Kavak, Tufan ve Demirelli, 2006). Eğitimde gazetelerden değişik biçimlerde yararlanılabilir. Farklı derslerde, gazetelerde yer alan makaleler, haritalar, grafikler, ilanlar, resimler, karikatürler kullanılabilir. Gazete haberleri tartışılabilir, haber bülteni tahtası ve haber defterleri oluşturulabilir. Gazetelerde yer alan makaleler tartışılabilir (Wolk, 2003:101-106). Haritalar haberin meydana geldiği yerle ilgili coğrafi bilgiler sunar (Moorefield, 2003:58-60). Grafikler olayın etkileri açısından derinlemesine bilgi kazandırır (Paykoç, 1988). İlanlar farklı tarihlerdeki toplumsal yaşam ve ekonomi ile ilgili bilgiler edinilmesini sağlar, resimler konuları zenginleştirir, yazılı ve sözlü anlatımı destekler, (Carey ve Greenberg, 1991). Karikatürler düşünme becerilerini geliştirir (Stockard, 1995:7-27). Öğrencilerin en iyi görebilecekleri yere haber bülteni tahtası asılabilir. Öğrenciler için ilginç haber ve resimler sergilenerek etkili bir biçimde kullanılabilir. Ayrıca gazetelerden kesilen yazı, resim, karikatür, grafik ve haritalar bir deftere yapıştırılıp, kişisel yorum, duygu ve düşünceler yazılarak haber defteri oluşturulabilir. Bu çalışmalar, bireysel ya da grup olarak hazırlanabilir (Paykoç, 1988: 44-60).

ABD'de "Eğitimde Gazete" (NIE) programı ile öğretmenlere gazeteleri nasıl kullanacaklarına ilişkin dersler verilmekte ve örnek uygulamalar sunulmaktadır. Öğrencilere gazeteler dağıtılarak öğretmenlerin gazetelerden yararlanabilmesi için uygun ortam sağlanmaktadır (Sunal ve Haas, 2002). Türkiye'de gazetelerin sınıf ortamında kullanımına ilişkin çalışmalar oldukça sınırlıdır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2004 yılı Sosyal Bilgiler öğretim programında gazeteyle dayalı etkinliklere yer verilmesi, ayrıca 2008-2009 eğitim-öğretim yılından itibaren "İlköğretim 4-8. Sınıf Öğretim Programlarının Öğretme-Öğrenme Süreçlerinde Gazete Kupürlerinden Yararlanma" adlı ek bir programın uygulamaya konulması konuya verilen önemin bir göstergesidir. Bu programda Matematik, Fen ve Teknoloji, Türkçe ve Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılacak gazete etkinliklerine yer verilmektedir (MEB, 2008). Bu programların uygulayıcıları olan öğretmenlerin konuyla ilgili bilgilendirilmeleri ve yetiştirilmeleri önemlidir.

Yeni öğretim programları etkinlik temellidir. Öğretmenlerin hayal güçleri ile derslerde gazeteler kullanılarak çok sayıda etkinlik gerçekleştirilebilir. Aşağıda çevre eğitiminde gazetelerden yararlanarak yapılabilecek etkinliklere bazı örnekler sunulmuştur.

Bir dünya haritası etrafına çevre sorunları ile ilgili haberleri içeren gazete kupürleri ve resimler yapıştırılabilir. Haber ya da resimlerle olayın geçtiği yer renkli ipler ya da şeritlerle ilişkilendirilebilir ve böylece bir haber haritası oluşturulabilir. Öğrencilere dönüşümlü olarak haberleri yerleştirme ve haritayı hazırlama sorumluluğu verilebilir (Paykoç, 1988: 44-60). Öğrenciler gruplara ayrılır. Farklı gazetelerden çevre konusundaki makaleleri okumaları istenir. Her grup okudukları ile ilgili özet yazar. Ardından gruplar yazdıkları özetleri birbirleriyle paylaşarak tartışırlar (Cohen, 1991: 16).

Çevre konusu ile ilgili karikatürler bülten tahtasına asılır. Karikatürler hakkında istekli öğrenciler konuşturulur. Diğer öğrencilerden düşüncelerini yazmaları istenir. Gönüllü öğrencilere yazdıkları okutturulur (Stockard, 1995:7-27). Öğretmen tarafından gazeteden o gün derste işlenecek konuya uygun bir makale seçilir. Makale uygun yerlerden bölünerek öğrencilere dağıtılır. Öğrencilere ne yapmaları gerektiğine ilişkin yönerge verilir. Öğrencilerin birlikte çalışarak parçaları uygun biçimde birleştirmeleri istenir (Dycus, 1996).

Öğrenciler ilginç çevre haberlerini keserek farklı renklerdeki büyük kağıtlara yapıştırır ve bülten tahtasına asar. Her gün farklı bir öğrenci farklı konular için editör görevi üstlenebilir (Rhodas, 2002: 63-64). Gazetelerden çevre konusuyla ilgili öğrencilerin ilgisini çekebilecek bir makale bulunur. Sınıfta öğrencilere yüksek sesle okunur. Makalenin ana fikri öğrencilerle tartışılır. Gazeteler öğrencilere dağıtılarak çevre konusunda seçtikleri makalelerin ana fikirlerini kağıtlara yazmaları istenir. Öğrencilerden yazdıklarını yanındakilerle karşılaştırmaları istenir. Ayrıca Öğrencilere, dağıtılan gazeteleri evlerine götürmeleri ve aileleri ile birlikte okumaları ve tartışmaları istenebilir (Using Newspaper in the Classroom, 2006).

Gazetelerden öğretme-öğrenme sürecinde çok farklı biçimde yararlanılabilir. Öğrenciler haber defteri oluşturmaya, albüm hazırlamaya teşvik edilmeli, sınıfta bülten tahtası bulundurulmalıdır. Etkinlikleri güçleştirecek yollara gidilmemeli, en azından uygulamaların başında olabildiğince kolay olanlar seçilmelidir.

Gazetelerin eğitimde kullanımına yönelik ilgili araştırmalar incelendiğinde bunlardan biri Munck (2006) tarafından gerçekleştirilen *Tarih Öğretiminde Gazete ve Haber Dergilerinin Kullanımı* başlıklı yüksek lisans tez çalışmasıdır. Araştırmada deneme modeli kullanılmıştır. Çalışma üç farklı 10. sınıfta bulunan 90 öğrenci ile on hafta süreyle yürütülmüştür. Ünitinin başında ve sonunda yapılan başarı testi sonucunda sınıfta gazete ve haber dergilerinin kullanılmasıyla öğrencilerin vatandaşlık haklarını daha iyi öğrendikleri ve bu yayınları okumaya ilgilerinin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Arın'ın (2006), *Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olayların Kullanımının Öğrenci Başarısına ve Hattırda Tutma Düzeyine Etkisi* başlıklı çalışmada, 6. sınıf öğrencilerini seçilmiş ve deneme modeli kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin güncel olayları gazete, dergi, TV gibi kaynakları kullanarak öğrendikleri, Sosyal Bilgiler dersindeki başarılarının ve hattırda tutma düzeylerinin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ünlüer'in (2008), *Sosyal Bilgiler Dersinde Gazete Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi* başlıklı doktora tez çalışmada, ilköğretim 4. sınıf öğrencileri seçilmiş, nicel ve nitel veri toplama yöntemleri birlikte kullanılarak karma yöntem uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda, Sosyal Bilgiler dersinde gazete kullanılarak yapılan öğretimin, geleneksel öğretime göre öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı ve, tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çevreye daha duyarlı ve bilinçli bireyler yetiştirilmesinde çevre eğitimi kapsamında yapılan çalışmalar önem taşımaktadır. Bu bağlamda, geleceğin öğrencilerini yetiştirecek olan öğretmen adaylarına hem özel öğretim yöntemleri konusunda iyi bir model olmak, hem de iyi yetişmelerine katkı sağlamak gerekmektedir. Bu çalışma bu gereksinimden yola çıkılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Çevre Eğitimi dersi kapsamında gazetelerle sınıf içinde yapılan çalışmaların sonunda öğretmen adaylarının çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşlerinin ne olduğu sorusuna yanıt aranmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

“Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanma” konusunda öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada açık uçlu anket kullanılmıştır. Veriler, nitel veri analizleri içinde yer alan tümevarım analizi ile çözümlenmiştir.

Katılımcılar

Araştırmaya 2007-2008 eğitim-öğretim yılı güz döneminde, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinden, Çevre Eğitimi dersi kapsamında 88 öğretmen adayı katılmıştır. Bu öğretmen adaylarından 69'u Sınıf Öğretmenliği, 19'u Sosyal Bilgiler Öğretmenliğindedir. Öğretmen adaylarından 58'i kız, 30'u erkektir. Çevre eğitimi dersi Sınıf Öğretmenliği programında 2. sınıfta bulunmaktadır. Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretmenliği yeni programında ikinci sınıfta seçimli ders olarak açılmıştır. Araştırmaya bu öğretmen adaylarının tümü dahil edilmiştir.

Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanma Süreci

Çevre Eğitimi dersi kapsamında gazetelerden yararlanılmasında, öncelikle öğretmen adaylarına derste gazetelerden nasıl yararlanılabileceği hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmen adaylarından gazete çalışması için grup oluşturmaları istenmiştir. Gazete etkinliği; hazırlık çalışması, sunu ve tartışmadan oluşmuş ve üç haftada tamamlanmıştır. Hazırlık çalışmasında öğrenciler sınıf içinde farklı gazetelerden çevreyle ilgili konulardaki tüm haber, makale, resim ve karikatürleri keserek renkli fon kağıtlarına yapıştırmışlardır. Fon kağıdında bırakılan boşluklara konularla ilgili kişisel yorumlarını yazmışlardır.

Hazırlık Çalışması

Oluşturdukları materyale kendileri bir başlık vermişler ve sloganlar yazmışlardır. Hazırlık çalışması süresince öğretmen adayları arasında dolaşarak rehberlik edilmiştir. Öğretmen adayları çalışmalarını tamamladıktan sonra sınıfta sunmuşlar ve konuları aralarında tartışmışlardır. Tüm öğrencilerin çalışmaları fakülte yönetiminden istenerek getirtilen bülten tahtasında sergilenmiştir. Dönem sonuna kadar gazetelerdeki konuyla ilişkili olan haber, makale, karikatür vb. den derslerde yararlanmaya devam edilmiştir.

Sınıfta Sunu ve Tartışma

Verilerin Toplanması

Araştırmada öğretmen adaylarının çevre eğitiminde gazete haberlerinden yararlanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla açık uçlu anket hazırlanmıştır. Anket formunun birinci bölümünde cinsiyet, program ve sınıflarının sorulduğu kişisel bilgiler, ikinci bölümde çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına yönelik 4 açık uçlu soru yer almaktadır.

Anketin geçerlilik çalışmalarında uzman görüşü alınmış ve 20 öğrenci ile pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonunda soruların daha iyi anlaşılması için gerekli düzeltmeler yapılmış ve ankete son biçimi verilmiştir. Araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir.

Öğretmen adaylarına ankette şu açık uçlu sorular yöneltilmiştir:

1. Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin neler düşünüyorsunuz?
2. Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasında yaşanan sorunlar nelerdir?
3. Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasında yaşanan sorunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?

4. Mesleki yaşamınızda eğitimde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin neler düşünüyorsunuz?

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verileri tümevarım analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Tümevarım analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırmada, tümevarım analizi kapsamında verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması, bulguların yorumlanması aşamaları izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek 2005: 228-238). Araştırmada tümevarım analizi kapsamında şu işlemler yapılmıştır. Öncelikle açık uçlu anketlere sayfa ve satır numaraları verilmiştir. Konuyla ilgili açıklamaların olduğu bölümler için betimsel indeks ve araştırmacı yorumu bölümleri oluşturulmuştur. Bu bölümler, araştırmacı ve bir uzman tarafından birbirinden bağımsız olarak doldurulmuştur. Yapılan bu çalışmadan sonra araştırmacılar, betimsel indeks bölümündeki görüşlerini karşılaştırmışlar, farklı düşündükleri konularda uzlaşarak ortak bir noktada buluşmuşlardır. Bu aşamadan sonra verileri kodlamaya geçilmiş, ilgili kodlar kod başlığı altında toplanmıştır. Temalar oluşturularak temalarla ilgili kodlar bir araya getirilmiştir. Bundan sonra ilgili temalar altında bulgular sunulmuştur. Temalar belirlenirken araştırmacıların kendisi ve ilgili alan yazında yer alan kaynaklar temel alınmıştır (Merriam, 1998: 182-185). Araştırmanın güvenilirliğini hesaplanırken veriler iki araştırmacı tarafından incelenmiş ve P (Uzlaşma Yüzdesi)=[N_a (Görüş Birliği) / N_a (Görüş Birliği) + N_d (Görüş Ayrılığı) x 100 (Miles & Huberman, 1994) formülü kullanılmıştır. Bu hesaplama sonucunda 1.soru için $P= 89.4$, 2. soru için $P= 93.7$, 3. soru için $P= 87.5$, 4. soru için $P= 100$ ve ortalama $P= 92.6$ değeri bulunmuş ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir. Bulguların sunumu sırasında frekans değeri en yüksek olanlarla ilgili doğrudan alıntılar sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmen adaylarının Çevre Eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular yer almaktadır. Aşağıda temalar altında öğretmen adaylarının Çevre Eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşleri doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanılmasına İlişkin Görüşler

Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşler Tablo 1’de sunulmuştur. Tablo 1 incelendiğinde, gazetelerin çevre eğitime katkıları içinde çevreyle ilgili güncel bilgiler sağladığı görüşü dikkat çekmektedir. Bu konudaki görüşünü bir öğretmen adayı şöyle dile getirmiştir: “...Gazeteler yaşanmış, güncel olayları verdiği için dünyanın gidişatını büyük kitlelere duyurur. Kutuplar ya da çöller gibi gidip görme imkanı olmayan yerlerle ilgili çevre felaketlerinin resimlerini görür, bilgi sahibi oluruz...”. Gazetelerin çevre eğitimine çeşitli katkılarının yanı sıra öğrencilerin kişisel gelişimine de farklı katkıları olduğu görülmektedir. Gazetelerin okuma alışkanlığını geliştirdiğine ilişkin bir öğretmen adayının görüşü “...gazeteler ile hem çevremizde olup bitenleri takip ediyoruz hem de okuma alışkanlığımız gelişiyor...” biçimindedir.

Tablo 1. Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanılmasına İlişkin Görüşler

Gazetelerin Çevre Eğitime Katkıları	f
Çevreyle ilgili güncel bilgiler sağlar	74
Çevre sorunları ile ilgili önemli bilgiler sağlar	41
Kalıcı bilgiler sağlar	19
Ayrıntılı bilgiler edinilir	2
Çevre bilincinin gelişmesine katkı sağlar	41
Çevre eğitimi için önemli bir kaynaktır	33
Çevreye duyarlılığı artırır	23

Çevre sorunlarının çözümlerinin düşünülmesini sağlar	18
Çevreye karşı sorumluluk duygusunu geliştirir	9
Gazeteler ile çevre eğitiminde çok kişiye ulaşılabilir	6
Çevreye ilişkin olumlu tutum geliştirir	2
Gazetelerde çevreyle ilgili haberlere dikkat edilmesini sağlar	2
Çevreye ilişkin değerler kazandırır	2
Çevre eğitimi için gazeteler yeterli değil	2
Gazetelerin Öğrencilerin Kişisel Gelişimine Katkıları	f
Okuma alışkanlığını geliştirir	18
Araştırmaya sevk eder	17
Öğrenmeye ilgiyi arttırır	16
Farklı bakış açıları geliştirir	11
Öğrenciler arasındaki iletişimi arttırır	2

Bulgular, çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasının öğretmen adayları tarafından olumlu bulunduğunu ve onlara çeşitli katkılar sağladığını göstermektedir. Sadece iki öğretmen adayı çevre eğitiminde gazetelerin yeterli olmayacağını belirtmiştir. Çevre eğitiminde farklı etkinliklerle birlikte gazetelerden yararlanılmasının eğitimin etkiliğini arttıracığı düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarının, çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasında yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri Tablo 2’de yer almaktadır. Tablo 2’de çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasında yaşanan en önemli sorun, gazetelerin güvenilir bir kaynak olarak görülmemesidir. Bunu, gazetelerin tarafsız olmadığı görüşü desteklemektedir. Bu konuda bir öğretmen adayı görüşünü şöyle açıklamıştır: “...bazı gazeteler haberleri yanlış sunabiliyor. Bu yüzden gazetelerin güvenilirliği tartışılır...”. Başka bir öğretmen adayı da “...gazetelerde yanlış ya da abartılmış haberler yer alabiliyor...” demiştir. Sınıf içi çalışmasına yönelik en önemli sorunu grup çalışmasındaki zorluklar oluşturmuştur. Bir öğretmen adayının bu konudaki görüşü “...grup çalışması olduğu için bazı sorunlar oldu. Bunlar grup arkadaşlarıyla yaşanan iletişim kopukluğu ve herkesin aynı özveride bulunmamasıydı...” biçimindedir.

Tablo 2. Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanılmasında Yaşanan Sorunlar

Gazeteler İle İlgili Sorunlar	f
Gazeteler güvenilir kaynak olmayabilir	38
Gazeteler tarafsız değil	5
Gazetelerde çevreyle ilgili yeterince haber olmuyor	27
Gazetelerde görsel öğeler yetersiz	12
Gazetelerde sorunların çözümlerine yer verilmiyor	1
Sınıf İçi Çalışmasına Yönelik Sorunlar	f
Grup çalışmasındaki zorluklar	30
Grup içinde herkes sorumluluğunu bilmiyor	19
Grup üyeleri arasındaki anlaşmazlıklar	11
Gazete okuma alışkanlığımız yok	15

Sınıf içinde aynı gazete haberleri ele alındı	13
Zaman sorunu	9
Gazetelere eleştirel bakılamıyor	5
Tek bir gazeteye bağlı kalmak bakış açısını daraltıyor	4
Gazete almada parasal sıkıntı yaşadık	1
Sınıfta pano yok	1
Gazete yazılarını fon kağıdına yerleştirmek zor	1

Bulgular, öğretmen adaylarının önemli bir kısmının gazeteleri güvenilir bir kaynak olarak görmediklerini göstermektedir. Bu nedenle, derslerde farklı gazetelerden ve kaynaklardan haberlerin incelenmesi hem haberin doğruluğu ile ilgili karar verme hem de öğrencilere farklı bakış açıları kazandırma açısından gereklidir. Öğretmen adaylarının grup çalışmasında yaşadıkları zorlukların aşılmasının yine grup çalışmaları ile olacağı düşünülmektedir. Çünkü öğretmenin yapacağı danışmanlıkla birlikte öğretmen adayları yaşadıklarından deneyim kazanacak, dersler çıkaracak ve yeni çalışmalarda aynı hatalara düşmeyecektir.

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasında yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin iki başlıkta toplandığı görülür. Bunlar gazeteler ile ilgili öneriler ve sınıf içi çalışmasına yönelik önerilerdir.

Tablo 3. Çevre Eğitiminde Gazetelerden Yararlanılmasında Yaşanan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Gazeteler İle İlgili Öneriler	f
Gazete seçimlerine dikkat edilmeli	27
Gazetelerdeki haberlerin doğruluğu farklı kaynaklardan araştırılmalı	18
Farklı gazetelerden yararlanılmalı	13
Gazetelerde sorunların çözümlerine yer verilmeli	1
Gazeteler çevreyle ilgili haberlere daha çok yer vermeli	5
Gazetelere kolay ulaşılabilmesi	2
Sınıf İçi Çalışmasına Yönelik Öneriler	f
Grup üyelerinin sorumluluk bilinci geliştirilmeli	15
Grup üyeleri iyi anlaşmalı, birbirine saygılı olmalı	6
Gazeteler yoluyla öğrencilerin okuma alışkanlığı geliştirilmeli	14
Gazetelerden yararlanmaya öğrenciler teşvik edilmelidir	5
Çalışmalar için yeterli zaman verilmeli	9
Çevre eğitiminde farklı etkinlikler yapılmalı	7
Diğer medya araçlarından (TV, radyo, İnternet vb.) yararlanılmalı	7
Her hafta bir grup gazete etkinliği yapılmalı	7
Öğretmen iyi danışmanlık yapmalıdır	5

Gazetelere eleştirel bakılmalı	5
Haberler farklı bakış açıları ile de yorumlatılmalı	3
Çalışmalar planlı olmalı	4
Gazete çalışmasında öğrenciler süreç boyunca değerlendirilmeli	3
Olumlu haberler de işlenmeli	3
Önemli haberler öğrencilerin görebileceği panoya asılmalı	2
Üretilen materyaller saklanmalı	2
Gazetelerden kesilen yazılar öğrencilerin çizdiği resimlerle zenginleştirilebilir	1
Öğrenci çalışmalarını ödülle teşvik edilmeli	1

Gazeteler ile ilgili öneriler içinde en çok dile getirilenler; gazete seçimlerine dikkat edilmesi, gazetelerdeki haberlerin doğruluğunun farklı kaynaklardan araştırılması ve farklı gazetelerden yararlanılması gerektiğidir. Bu konularda öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir: "...Gazeteleri seçerken güvendiğimiz, hep doğruları yazdığını düşündüğümüz gazeteler tercih edilmelidir...", "...tarafsızlığı sağlamak, bilginin ya da haberin doğruluğunu anlamak için kaynak araştırması şart...", "...sadece gazetelerden değil, dergi, kütüphane, İnternet ve farklı bilgi kaynaklarından da yararlanılmalı", "...tek bir gazeteye bağlı kalınmaz ve farklı gazeteler okunursa farklı bakış açıları görülür ve bu daha sağlıklı olur..."

Sınıf içi çalışmasına yönelik öneriler içinde en fazla dikkat çekenler; grup üyelerinin sorumluluk bilinci geliştirilmeli ve gazeteler yoluyla öğrencilerin okuma alışkanlığı geliştirilmelidir. Bu konularda öğretmen adayları şunları ifade etmiştir: "...tüm öğrenciler sorumluluklarının bilincinde olmalıdır. Grup üyeleri sorumluluk almak istemeyeni yönlendirebilmeli ve uyum içinde çalışması sağlanmalıdır...", "...günlük gazete okumak alışkanlık haline getirilmelidir. Çevre bilincini gazetelerden yararlanarak kazandırmak hedeflenmelidir..."

Öğretmen adayları yaşadıkları sorunlar karşısında, bu sorunların aşılmasına yönelik en akılcı çözümleri yine kendileri önermişlerdir. Ancak öğretmen adaylarının sadece küçük bir kısmı bu önerilere katılmıştır. Gazete seçimlerine dikkat edilmesi, haberlerin doğruluğunun farklı gazete ve kaynaklardan araştırılması, medya okuryazarlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarında eleştirel bakış açısına sahip olma, güncel haber ve olayları analiz etme, kendi içinde anlamlandırma ve bir bilince ulaşma olarak da açıklayabileceğimiz medya okuryazarlığının geliştirilmesinde sınıf içinde gazeteler kullanılarak yapılan etkinliklerin önemi büyüktür. Sınıf içinde yaşanan sorunların aşılmasında öğretmenin iyi bir danışman olması gerekmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının neredeyse tamamının gelecekte derslerinde gazetelerden yararlanmayı düşündükleri görülmektedir. Öğretmen adayları gazeteler yoluyla özellikle öğrencilerin derse ilgilerinin arttırılabileceğini, gündemi takip etmelerinin sağlanabileceğini ve aktif bir sınıf ortamı oluşturabileceklerini düşünmektedirler. Bu konularda öğretmen adaylarının görüşleri şöyledir: "...Gerçekten bu konuyla ilgiliyim. Çocuklarla beraber mutlaka gazete oluşturacağım ve günlük gazete bulunduracağım yanımda. Öğrencileri elimden geldiğince gazete okumaya yönlendireceğim ve gazetelerdeki haberleri kesip getirmelerini isteyeceğim...", "...gazeteler çocukların çok ilgisini çeker, biz üniversite öğrencisi olmamıza rağmen ilgimizi çekiyorsa çocukların da ilgisini gayet kolay çekilebilir...", "...çocukların dikkatlerini çekmek, öğrendiklerinin güncel konularla ilişkilendirilmesini sağlamak, farklı görüşlerin olduğunu ve farklılıklarla birlikte yaşanması gerektiğini öğretmek için gazetelerin çok etkili olduğunu düşünüyorum...", "...gazeteler yapılandırıcı öğretim için uygun, öğrenciler sınıfta aktif hale getirilebilir..."

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Mesleki Yaşamlarında Gazetelerden Yararlanma Konusundaki Görüşleri

Gazetelerden Yararlanma Konusundaki Görüşler	f
Derslerimde gazetelerden yararlanmayı düşünüyorum	87
Öğrencilerin derse ilgisini arttırabilirim	22
Öğrencilerin gündemi takip etmesini sağlayabilirim	18
Aktif bir sınıf ortamı oluşturabilirim	17
Kalıcı öğrenme gerçekleştirilebilir	16
Öğrencilere somut bilgiler sunarım	7
Öğrencilerle haftalık çevre gazetesi oluşturmayı düşünüyorum	6
Gazete çalışmasının yapılandırmacı öğretim için uygun olduğunu düşünüyorum	6
Sınıfımda günlük gazete bulunduracağım	3
Öğretimi zevkli hale getirebilirim	2
Dersin girişinde öğrencilerin dikkatini çekmek için kullanabilirim	2
Öğrencilere performans çalışması yaptırabilirim	1
Özellikle Hayat Bilgisi derslerinde yararlanabilirim	1
Gazete haberlerinin sürekli yenilendiği sınıf panosu yapacağım	1
Sadece gazetelerin çevre eğitimi için yeterli kaynak oluşturmadığını düşünüyorum	1
Öğrencilerin Kişisel Gelişimine Katkılar	f
Gazeteler yokuyla öğrencilerin çevre bilinci geliştirilebilir	37
Öğrencilerin araştırma becerileri geliştirilebilir	16
Öğrencilerde eleştirel düşünme becerileri geliştirilebilir	11
Öğrencilerin okuma alışkanlığı geliştirilebilir	7
Öğrencilerde disiplinli çalışma alışkanlığı kazandırılabilir	5
İşbirliği becerileri geliştirilebilir	5
Öğrencilerin yaratıcı düşünme becerileri geliştirilebilir	4
Öğrencilerin farklılıklara saygılı olması sağlanabilir	3
Öğrencilerin çevre sorunlarının çözümünü düşünmesi sağlanabilir	3
Öğrencilerde empati becerileri geliştirilebilir	2
Öğrencilerin sorumluluk bilinci geliştirilebilir	1

Öğretmen adaylarının bir bölümü, gelecekte derslerinde gazetelerden yararlanarak öğrencilerinin kişisel gelişimine katkılar getirilebileceğini düşünmektedir. Gazeteler yoluyla öğrencilerinin çevre bilincinin, araştırma ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilebileceğini düşünen öğretmen adayları bu görüşlerini şöyle açıklamışlardır: "...çevre eğitiminde gazetelerin kullanılması öğrencilerin daha bilinçli ve duyarlı olmasını sağlar. Çevre kirliliği, doğal afetler ve insanların ihmalleriyle oluşan kötü olaylara ait

gazetelerdeki görüntüler öğrenciler için daha kalıcı olacak ve duyarlılığı arttıracaktır...”, “...gazetelerin derslerde kullanılması ile öğrencilerin araştırma, sorgulayan bireyler olması sağlanabilir...”.

Bulgular, öğretmen adaylarının tamamının mesleki yaşamlarında derslerinde gazetelerden yararlanmayı düşündüklerini ve öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkılar getirdiğine inandıklarını göstermektedir. Geleceğin öğretmenlerinin bu konuda olumlu görüşe sahip olması sevindiricidir. Gazete okuyan, sınıfında bulunduran ve derslerinde yararlanan öğretmenler yetiştireceği öğrencilere hem doğru model olacak hem de medya okuryazarı olmalarına yardımcı olacaktır.

TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı, gazetelerden yararlanarak çevreyle ilgili güncel, kalıcı ve ayrıntılı bilgiler edinilebileceğini, çevre sorunlarının izlenebileceğini, gazetelerin çevre eğitimi için önemli bir kaynak olduğunu düşünmektedir. Erden (t.y.) ve Nas (2003) güncel olayların öğretiminde kullanılan materyallerin başında gazetelerin geldiğini, Mutshewa (1999), Wilson (2000), Flogaitis, Daskolia ve Liarakou (2005) da gazetelerin çevre eğitiminde önemli bir kaynak olduğunu ve çevreyle ilgili çeşitli bilgiler sunduğunu ifade etmektedir. Wilson (2000) araştırmasında iklim değişikliği konusundaki bilgilerin çoğunlukla gazetelerden öğrenildiğini açıklamaktadır.

Araştırmada, gazeteler yoluyla öğrencilerin çevreye karşı duyarlılığının artırılacağı, sorumluluk duygusunun ve olumlu tutumun geliştirilebileceği tespit edilmiştir. Lentnek (1997), Kwak (1999) ve Arın (2006), gazeteler ile öğrencilerin dünyada neler olup bittiğinin farkına vardıklarını, çeşitli konular hakkında öğrenmeye motivasyonlarının arttığını ve tutumlarının olumlu yönde değiştiğini belirtmektedir. Araştırmada elde edilen gazetelerin öğrencilerin çevre sorunlarının çözümlerinin düşünülmesini sağladığı bulgusu, Kabapınar ve Baysal (2004) tarafından da desteklenmektedir. Araştırmacılara göre gazeteler kullanılarak öğrencilerin sorun çözme becerileri geliştirilebilir.

Araştırma sonucunda gazetelerin derslerde kullanılması ile öğrencilerin kişisel gelişimlerine çeşitli katkılar sağlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular; öğrencilerin okuma alışkanlıklarının, araştırma becerilerinin, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, empatik düşünme, problem çözme becerilerinin ve sorumluluk bilincinin geliştirilebileceği, farklı bakış açılarının kazandırılacağı, öğrenciler arasındaki iletişim ve işbirliğinin artırılacağı yönündedir. Bu bulgular, bilimsel çalışmalarla desteklenmektedir. Gazeteler kullanılarak yapılan etkinlikler sonucunda: öğrencilerin okuma alışkanlığı gelişmekte ve faklılıklara saygı duymaları sağlanmaktadır (Cohen, 1991; Street, 2002; Nas, 2003; Using the Newspaper in your Classroom, 2006; Ünlüer, 2008). Araştırma (Binbaşıoğlu, 2004; Gedik ve Altun, 2008; Ünlüer, 2008), eleştirel düşünme (Lentnek, 1997; Street, 2002) empatik düşünme, karar verme ve problem çözme becerileri ve sorumluluk bilinci gelişmektedir (Cabe ve diğerleri, 1999; Binbaşıoğlu, 2004; Kabapınar ve Baysal, 2004; Deveci, 2005; Ünlüer, 2008). Öğrencilerin başkalarının düşünce ve eylemlerini anlamaları, insan ilişkileri ve iletişim becerileri artmaktadır (Demirtaş ve Barth, 1997).

Araştırmada öğretmen adayları, çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasında çeşitli sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının yaşadıkları sorunların başında; gazeteleri güvenilir bir kaynak olarak görmemeleri, gazetelerde çevreyle ilgili yeterince haber ve görsel öge bulamamaları gelmektedir. Öğretmen adaylarının sınıf içinde yaşanan bu sorunlara yönelik farklı önerileri içinde; gazete seçimlerine dikkat edilmeli, haberlerin doğruluğu farklı kaynaklardan araştırılmalı, farklı gazetelerden, dergiler, televizyon, radyo ve İnternet gibi diğer medya araçlarından da yararlanılmalı gibi bilgilerin güvenilirliğinin artırılmasına yönelik önerileri dikkat çekmektedir. Bilimsel çalışmalar, sınıfa getirilen güncel olayların doğruluğunun, bilgilerin güvenilirliğinin çok önemli olduğunu (Michaelis ve Garcia, 1996; Erden, tarihsiz; Nas, 2003; Gedik ve Altun, 2008) açıklamaktadır. Kavak, Tufan ve Demirelli (2006) tarafından yapılan araştırmada, gazetelerin bilim ve teknoloji haberlerine yeterince yer vermedikleri, çevreyle ilgili haberlerin genellikle olumsuz olduğu ve bu olumsuz haberlerin de okuyanların tutumlarını olumsuz etkileyebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ünlüer (2008) araştırmasında, öğrencilerin gazetelerde konuyla ilgili haber bulmada zorluk çektikleri sonucuna ulaşmıştır. Gedik ve Altun (2008) haberlerin doğruluğunun farklı kaynaklardan da incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. Farklı kaynaklarla öğretimin zenginleştirilmesi ve diğer medya araçlarından da yararlanılması gerektiğine ilişkin bulgu, Deveci'nin (2007) araştırmasıyla da desteklenmektedir.

Öğretmen adaylarının yaşadıkları diğer sorunlar; grup çalışmalarında yaşadıkları çeşitli zorluklar, gazete okuma alışkanlıklarının olmaması, sınıf içinde aynı gazete haberlerinin ele alınması ve zaman sorunu olarak sayılabilir. Ünlüer (2008), grup çalışmasında zorluklar yaşanabildiğini, Wilson ve diğerleri (1999), Haas ve Laughin (2000) ve Deveci (2007) öğrencilerin gazeteyle ilgili çalışmalara ilgisiz olduklarını ve çalışmalarda zamanın yetersiz olduğunu belirterek araştırma sonuçlarını desteklemektedirler. Öğretmen adaylarının sorunlara yönelik çözüm önerileri; grup üyelerinin sorumluluk bilincinin geliştirilmesi, gazete okumaya öğrencilerin teşvik edilmesi, çalışmalara yeterli zaman verilmesi biçimindedir. Ünlüer (2008), gazetelerle ilgili öğrencilere performans ödevleri verilebileceğini belirtmektedir. Böylece öğrenciler gazete okumaya teşvik edilecektir. Ayrıca Segall ve Schmidt'e (2005) göre derslerde gazete kullanımı öğrencilerin gazetelere ilgisini arttırılabilir. Erden (t.y.), Nas (2003), Gedik ve Altun (2008), çalışmalarda öğrencilere yeterli zaman verilmesi gerektiğini açıklamaktadırlar. Araştırmada dile getirilen önerilerden biri de öğrenci çalışmalarının ödülle teşvik edilmesidir. Deveci (2005) tarafından da aynı öneri dile getirilmekte ve öğrencilerin böylece gazete etkinliğine katılma isteğinin arttırılabileceği belirtilmektedir.

Araştırmanın sonunda, öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında gazetelerden yararlanma konusundaki görüşleri incelendiğinde tamamının derslerinde gazetelerden yararlanmayı düşündükleri görülmektedir. Deveci'nin (2007) araştırması da öğretmenlerin tamamının güncel olayların öğretiminde en çok gazeteleri tercih ettiklerini göstermektedir. Binbaşıoğlu (2004), öğretmenlerin gazetelerden kestikleri haber ve resimleri belge olarak kullanabileceklerini açıklamaktadır. Öğretmen adaylarının gelecekte derslerinde gazetelerden yararlanma amaçları farklılaşmaktadır. Bunlar içinde; öğrencilerin derse ilgisini arttırmak, gündemi takip etmelerini sağlamak, aktif bir sınıf ortamı oluşturmak, kalıcı ve somut bilgiler sunmak dikkat çekmektedir. Bilimsel çalışmalar bu bulguları desteklemektedir. Gazete kullanımı ile öğrencilerin bilgi birikimi artmakta (Rajaretnam, 2002), öğrencilerin güncel bilgileri öğrenmeleri ve gündemi takip etmeleri sağlanabilmektedir. Dersler canlı ve zevkli kılınabilmekte, öğrencilerin öğrenmeye ilgileri arttırılabilmektedir (Segal ve Schmidt, 2005; Arın, 2006; Gedik ve Altun, 2008; Ünlüer, 2008). Ayrıca konular somutlaştırılmakta (Ünlüer, 2008), öğrencilerin bilgileri hatırlarında tutma düzeyleri arttırılabilmekte, bilginin kalıcı olması (Arın, 2006; Gedik ve Altun, 2008) ve dersin daha iyi öğrenilmesi sağlanmaktadır (Hicks, 2001).

Araştırmadan elde edilen sonuçlarından biri de gazete çalışmalarında sınıf panosunun önemli olduğudur. Sınıf panosu öğretmen adaylarının hem önerileri içinde görülmekte hem de mesleki yaşamlarında yapmayı düşündükleri çalışmaları içinde bulunmaktadır. Kaltsounis (1987), Demirtaş ve Barth (1997), Erden (t.y) haber bülteni panosunun, haber haritaları ve haber defterlerinin öğretimin etkililiğini arttıracaklarını belirtmiştir. Welton ve Mallan (1999) da öğrencilerin gazete haberlerini asabilecekleri bir panonun sınıfta bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, gazete çalışmalarında öğretmenin iyi bir danışman olması gerektiğini göstermektedir. Carey ve Greenberg (1991) ve Deveci (2005) çalışmalarında, öğretmenlerin sınıflarında gazete kullanımında nelere dikkat etmesi gerektiğini açıklayarak iyi bir danışman olmaları gerektiğini belirtmektedirler. Demirtaş ve Barth (1997) öğretmenlerin güncel olayların öğretimi konusunda yetiştirilmeleri gerektiğini ifade ederek güncel olayların sınıfa getirilmesinin önemini vurgulamakta, Haas ve Laughin (2000) de her öğretmenin düzenli olarak gazete okuması ve öğrencileri için gazete hazırlaması gerektiğini belirtmektedir.

Araştırmanın sonunda, çevre eğitiminde gazetelerden yararlanmanın önemli olduğu söylenebilir. Gazetelerden yararlanılarak yaşanan çevre felaketleri ve sonuçları somut bir biçimde gösterilebilir. Böylece daha duyarlı ve sorumlu bireyler yetiştirilebilir. Araştırmanın sonuçlarına dayalı şu öneriler getirilebilir:

- Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanma sürecinde yaşanabilecek sorunları en aza indirmede, öğretim elemanı daha etkili bir danışmanlık yapabilir.
- Fakülte yönetimince derslerde yararlanmak üzere düzenli olarak farklı gazeteler satın alınabilir ve fakülte kütüphanesinde arşivlenebilir.
- Öğretmen adaylarından haber haritaları, haber defterleri ve haber dosyaları gibi gazetelerle ilgili farklı etkinlikler yapmaları istenebilir.

- Öğretmen adaylarının gazetelerle ilgili yaptıkları çalışmaların yer aldığı ürün dosyaları değerlendirilebilir.
- Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına yönelik deneysel araştırmalar yapılabilir.
- Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanılması konusunda ilköğretim ve orta öğretim öğrencilerine yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Arın, D. *Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların kullanımının öğrenci başarısına ve hatırd tutma düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 2006, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Binbaşoğlu, C. Eğitimde günlük olaylar ve öğretimi, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 29 (315). Evren Yayıncılık. Ankara, 2004. 14-16.
- Cabe, P. A., Walker, M. H., & Williams, M. Newspaper advice column letters as teaching cases for developmental psychology. *Teaching of Psychology*, 26(2), Washington, DC: American Psychological Association , 1999. 128-130.
- Carey, H. H., & Greenberg, J. E. How to read a newspaper. (A social studies skills book). Library of Congress Cataloging in Publication Data. Newyork, 1991.
- Cohen, R. P. The use of newspapers with underprepared community college students as a means of improving reading and writing, Ed. D. Thesis, 1991, HofstraUniversity.
- Demirtaş, A. & Barth, J. L. *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi: öğrenci kılavuzu*. Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, 1997.
- Deveci, H. Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımı. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 4(3). Sakarya Üniversitesi Online Dergi, 2005. 159-166.
- Deveci, H. Sosyal bilgiler dersinde güncel olayların öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1). EDAM. İstanbul, 2007. 417-451.
- Dycus, D. Making jigsaw activities using newspaper articles, *The Internet TESL Journal*, 1996, 2. <http://jteslj.org/Techniques/Dycus-Jigsaw.html> adresinden 20.09.2008 tarihinde alınmıştır.
- Erden, M. *Sosyal bilgiler öğretimi*. Alkım Yayınları . Ankara, Tarihsiz.
- Flogaitis, E. Daskolia, M., & Liarakou, G. Greek kindergarten teachers' practice in environmental education: an exploratory study. *Journal of early childhood research*, 3(3). SAGE Publications Online, 2005. 299–320.
- Gedik H. D., & Altun, A. Sosyal bilgilerde güncel olaylar ve medya okuryazarlığı. B. Tay, & A. Öcal, (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi*. Pegem Akademi. Ankara, 2008. 497-539.
- Haas, E., & Laughlin, M. Teaching Current Events: Its Status in Social Studies Today. 2000. http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2sql/content-storage_01/0000019b/80/16/33/43.pdf adresinden 15 Mart 2007 tarihinde alınmıştır.
- Hicks, A. J. *Teaching about newspapers*. PhD. Thesis, 2001, University of Southampton.
- Kabapınar, Y., & Baysal, N. İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimine yaşamın kendisini taşımak: Gazete haberinin kullanıldığı bir öğretimin tasarlanması ve değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 39. EDAM. İstanbul, 2004. 384-419.

- Kavak, N., Tufan, Y., & Demirelli, H. Fen-teknoloji okuryazarlığı ve informal fen eğitimi: gazetelerin potansiyel rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3). Ankara, 2006. 17-28.
- Kwak, N. Revisiting the knowledge gap hypothesis: education, motivation and media use. *Communication Research*, 26. SAGE Publications Online, 1999, 385-413.
- Lentnek, R. L. *Turning the newspaper into a teaching tool: a study of the effects of newspapers incorporated into the curriculum of a fifth-grade class*, Master of Arts Thesis, 1997, Georgia State University.
- MEB TTKB. İlköğretim 4-8. sınıf öğretim programlarının öğrenme-öğretme süreçlerinde gazete kupürlerinden yararlanma. 2008. Ankara: <http://ttkp.meb.gov.tr> adresinden 25 Mart 2008 tarihinde alınmıştır.
- Merriam, S. B. *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. Jossey-Bass Publishers. San Francisco, 1998.
- Michaelis, J. U., & Garcia, J. *Social studies for children. a guide to basic instruction..* Allyn and Bacon. Boston, 1996.
- Miles, M., & Huberman A. M. *Qualitative data analysis*. Second edition. Sage Publications. London, 1994.
- Munck, S. *Using newspapers and news magazines to teach history*. Master's of Art Thesis, 2006, Wayne State University.
- Mutshewa, A. Disseminating environmental information in rural botswana: the case of nata village. *Information Development*, 15(2). SAGE Publications Online. 1999. 96-102.
- Moorefield, L. A. What's in a newspaper? *Teaching PreK-8*, 33(6). BNET, 2003. 58-60.
- Nas, R. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (program, yöntem ve etkinlikler)*, (2. Baskı). Ezgi Kitabevi Yayınları. Bursa, 2003.
- Paykoç, F. Güncel olaylarla belirli gün ve haftaların öğretimi. B. Özer, (Ed.). *Fen bilgisi öğretimi (72-94)*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları. Eskişehir, 1988.
- Rajaretnam, T. Using newspapers in the classroom: a personal experience. 2002. <http://www3.telus.net/linguisticsissues/newspapers.html> adresinden 10 Aralık 2007 tarihinde alınmıştır.
- Segall, A., & Schmidt, S. Reading the newspaper as a social text. *Social Studies, Sociology*, 35(2). 2005. 91-92.
- Stockard, W. J. *Activities for elementary school social studies*. Waveland Pres Inc. USA, 1995.
- Street, C. Teaching with the newspaper. *Social Studies*, 93(3). Heldref Publications. Washington, 2002. 131-134.
- Sunal, C. S. & Haas, M. E. *Social studies for the elementary and middle grades. A constructivist approach*. Allyn and Bacon. Boston, 2002.
- Using the Newspaper in your Classroom. 2006. <http://www.usaweekend.com/classroom/tipsforteachers.pdf> adresinden 15 Aralık 2008 tarihinde alınmıştır.
- Ünlüer , G. *Sosyal bilgiler dersinde gazete kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, 2008, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Genişletilmiş 5. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.

- YÖK. Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar Hakkında Açıklama. 2008. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc adresinden 05.01.2009 tarihinde alınmıştır.
- Welton, D. A., & Mallan, T. M. *Children and their world: strategies for teaching social studies*. Houghton Mifflin Company. Newyork, 1999.
- Wilson, K. M. Drought, debate, and uncertainty: measuring reporters' knowledge and ignorance about climate change. *Public Understanding of Science*, 9. Sage Publications, 2000. 1–13.
- Wolk, S. Teaching for critical literacy in social studies. *Social Studies*, 94(3), Heldref Publications. Washington, 2003. 101-106.